

Nr 37

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motion om vidareutbildning i jordbruksfrågor för Sveriges Radios reportrar.

Motionen

I motionen 1973:201 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att initiativ tas för vidareutbildning, lämpligen i anslutning till lantbrukshögskolan, för dem som har till uppgift att informera allmänheten om jordbruksfrågor.

Remissyttrandena

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från lantbruksstyrelsen, lantbrukshögskolan, Lantbrukarnas riksförbund och Sveriges Radio AB. Se bilaga till detta betänkande.

Utskottet

Enligt föreliggande motion har ett ökat intresse hos allmänheten för förhållandena inom jordbruket inte någon motsvarighet i kvaliteten i det informationsutbud som erbjuds i radio och television. Motionärerna menar att felaktiga eller vilseledande uppgifter ofta lämnas i TV-program om jordbruket och jordbrukarnas villkor och att detta kan få allvarliga konsekvenser för jordbruksnäringen. Detta synes enligt motionen ha sin grund i att åtskilliga medarbetare inom Sveriges Radio har synnerligen bristfälliga kunskaper om jordbruket och om jordbrukspolitiken. För att åstadkomma en mera korrekt information inom detta område föreslår motionärerna att Kungl. Maj:t tar initiativ till vidareutbildning, lämpligen i anslutning till lantbrukshögskolan, av de reportrar vid Sveriges Radio som har till uppgift att informera allmänheten om jordbruksfrågor.

Lantbruksstyrelsen och Lantbrukarnas riksförbund (LRF) understryker i sina remissyttranden över motionen vikten av en sakkunnig bevakning av de ofta komplicerade jordbruksfrågorna i massmedia. De båda remissinstanserna nämner exempel på program som gett saklig och värdefull information om lantbruket. LRF anser att den föreslagna vidareutbildningen borde stå öppen för journalister även i andra media. Lantbrukshögskolan förklarar sig beredd att, om erforderliga medel ställs till förfogande, organisera årligen återkommande kortare överläggningar kring aktuella frågor. Lantbruksstyrelsen anser att ett bättre alternativ än den föreslagna utbildningen vore en utökning av antalet medarbetare med jordbruksutbildning vid Sveriges Radio.

Sveriges Radio AB framhåller i remissyttrande över motionen att det

inte är rimligt att genomföra en sådan rekrytering av personal att specialister kan svara för ett ämnesområde varje gång det behandlas i programmen. Vid rekryteringen anser sig Sveriges Radio ha att i hög grad beakta andra för programmedarbetarskap relevanta kvalifikationer. Sveriges Radio avsätter årligen medel för vidareutbildning, vilka medel även kan användas för studier i jordbruksämnena. Slutligen framhåller Sveriges Radio att den i motionen upptagna frågan om vidareutbildning ligger inom företagets ansvarsområde.

Utskottet vill för sin del framhålla att, såsom även exemplifieras i remissyttrandena över motionen 1973:201, åtskillig värdefull information rörande jordbruket och dess problem meddelats i radio och television. Givetvis kan felaktigheter eller missuppfattningar vid redovisningen av jordbruksfrågor i vissa fall ha förekommit. Emellertid får utskottet erinra om att ansvaret för rundradioverksamheten i vårt land ligger hos Sveriges Radio AB. Företaget har enligt gällande avtal med staten ensamrätt till rundradiosändningar. Ensamrätten skall utövas opartiskt och sakligt. Utskottet får vidare erinra om att det ankommer på radionämnden att pröva om programmen i radio och television uppfyller de i nämnda avtal uppställda kraven.

Enligt utskottets mening följer av det sagda att frågan om rekrytering och vidareutbildning av personal vid Sveriges Radio ligger inom företagets ansvarsområde. Utskottet utgår från att Sveriges Radio i programinslag på jordbruksområdet lika väl som på andra områden så långt möjligt anlitar medarbetare med erforderliga specialkunskaper eller på annat sätt ser till att de behandlade frågorna blir så objektivt belysta som möjligt. Om behov av vidareutbildning av programmedarbetare i jordbruksfrågor och därmed sammanhängande spörsmål skulle föreligga, synes detta kunna ske exempelvis genom att Sveriges Radio anlitar lantbrukshögskolans tjänster på det sätt högskolan föreslagit i sitt remissyttrande. Med hänvisning till det anförda finner utskottet att motionen inte bör föranleda någon vidare riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen lämnar motionen 1973:201 utan åtgärd.

Stockholm den 23 oktober 1973

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s)*, Hedin (m), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s), Larsson i Borrbj (c), fru Lindberg (s), herrar Takman (vpk)*, Åberg (fp), fru Theorin (s), herrar Leuchovius (m) och Strömberg (fp).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilt yttrande

av herrar Hansson i Skegrie, Jonasson och Larsson i Borrbý (samtliga c):

I radiolagen och avtalet mellan staten och Sveriges Radio finns de bestämmelser som företaget har att följa i sin verksamhet. Där finns också stadgat om radionämnden och om möjlighet för staten att påkalla utredning om ev. avtalsbrott från företagets sida och om uppsägning av avtalet. Vidare finns det en radioansvarighetslag. Självfallet skall brott mot angivna avtal och lagar beivras i enlighet med därför gällande regler. Vad som behandlas i nu förevarande ärende är emellertid inte sådana formella brott utan fastmer sådana ofullständigheter eller misstag i Sveriges Radios programverksamhet som har sin grund i mindre tillfredsställande kunskaper hos vederbörande reportrar när det gäller jordbruket och närliggande frågor. Det är i och för sig inte så underligt att missuppfattningar kan uppstå i hithörande spörsmål. Problematiken som är förknippad med jordbruket är komplicerad. Detsamma gäller inte minst jordbrukspolitiken. Det är emellertid av vikt att medborgarna få en korrekt information om dessa frågor som ju nära berör var och en i vårt samhälle och där besluten ingriper direkt i medborgarnas livsföring. Kravet blir därvid särskilt stort på dem som skall svara för samhällsinformationen i våra mest genomslagskraftiga media, såsom radio och television. Enligt vår mening är det viktigt att inte minst i riksdagen verka för en vaken opinion i dessa frågor. Med hänsyn till de uttalanden som gjorts av lantbrukshögskolan och Sveriges Radio i detta ärende har vi emellertid ansett oss kunna avstå från att yrka på något direkt initiativ från riksdagens sida i anledning av motionen.

Yttranden över motionen 1973:201**Lantbruksstyrelsen (1973-03-29)**

Inledningsvis får lantbruksstyrelsen framhålla att den icke funnit anledning att i remissvaret ingå på frågan huruvida i motionen framförda åtgärdsförslag enligt gällande avtal är att hänföra till Riksdagens eller Sveriges Radios kompetensområde.

Lantbruksstyrelsen vill gärna understryka vikten av en kunnig och initierad jordbruksinformation via massmedia.

Radio- och TV-reportrarna har att från ett givet faktaunderlag skapa informationsprogram. I förberedelserna härför måste helt naturligt ingå att reportern väl sätter sig in i de aktuella frågeställningarna och orsakssammanhangen.

Som motionärerna anført är den problematik som är förknippad med förhållanden inom jordbruket många gånger mycket komplicerad. Medverkan av fackspecialister vid utformningen av program som berör jordbruksområdet är därför ofta nödvändig, vilket hittills då och då förbisetts.

I den av lantbruksstyrelsen, statens lantbruksinformation och kommittén för television och radio i utbildningen (TRU-kommittén) i samarbete producerade TV-serien Jordbruk 73 som sändes under månaderna februari–april 1973 har lantbruksstyrelsen ställt jordbrukstekniska experter till redaktionens förfogande. Nämda TV-serie som varit ett försök att göra reguljära program för jordbrukare och i jordbruket anställda med speciell anknytning till pågående informationskampanjer och rådgivningsverksamhet har av verkställda publikundersökningar och pressreferat att döma fått ett positivt mottagande.

TV-Aktuelltts inrikesgrupp begärde och erhöll hösten 1972 en förteckning över personer i informerande ställning på lantbruksstyrelsen. Genom dessa kontaktpersoner har TV-Aktuellt möjlighet att få expertsynpunkter på programidéer och även på program under arbete av personer såväl inom som utom den statliga lantbruksorganisationen.

Beträffande den av motionärerna föreslagna utbildningen av Sveriges Radios reportrar vid lantbrukshögskolan finner styrelsen att denna utbildning, med den i motionen angivna målsättningen att deltagarna efter genomgången utbildning skall ha grundläggande kunskaper inom alla de vitt skilda ämnesområden varom här är fråga, med nödvändighet måste bli så tidskrävande att problem med rekrytering till densamma torde uppstå.

Ett enligt styrelsens mening bättre alternativ vore att utöka antalet medarbetare med jordbruksutbildning vid Sveriges Radio och fastare knyta dessa till de olika programteamen med uppgift att förutom vara rådgivare till producenterna även hålla kontakterna med experter inom de olika aktuella ämnesområdena.

Lantbrukshögskolan (1973–03–14)

Rektorsämbetet kan inte bedöma om behovet av särskild utbildning för Sveriges Radios reportrar är mer angelägen inom jordbruksområdet än inom övriga näringsgrenar. Lantbrukshögskolan är emellertid beredd att genom sin konsultavdelning medverka i sådan utbildning genom diskussions- och informationsdagar för nämnda kategorier. Detta kan

lämpligen ordnas på Ultuna, där lokaler finns disponibla och där sakkunskap på jordbruksområdet finns tillgänglig.

Lantbrukshögskolan bedömer det som oralistiskt att i detta sammanhang försöka åstadkomma någon mer djupgående kunskapsförmedling över hela det vida fält som jordbruket representerar. Vad som kan åstadkommas är i första hand diskussioner och information i de jordbruksfrågor som anknyter till den i dag aktuella debatten. Exempel på sådana frågor är

Lantbrukets strukturomvandling
Anpassningsproblematiken
Animalieproduktion i stordrift
Biociderna och jordbruket
Handelsgödseln och produktkvaliteten
Fritidsintressen och jordbruket
Producentpriser och konsumentpriser
Överskott och beredskap

Lantbrukshögskolans konsulentavdelning kan åta sig att årligen organisera en tvådagars överläggning kring dessa och andra aktuella frågor. Inledande översikter och sammanfattande synpunkter på de mer framträdande frågorna kommer därvid att presenteras av konsulentavdelningens experter. För den som önskar fördjupa sig ytterligare i något ämne kan kontakter förmedlas till de forskare som arbetar med resp. fråga.

För ett realiserande av denna aktivitet förutsätts ett deltagarantal på minst 10 personer. Det kan naturligtvis övervägas att lämna representanter även för övriga massmedier, exvis pressen, tillfälle att delta.

Det förutsätts att erforderliga anslag ställs till lantbrukshögskolans förfogande för genomförandet av denna utbildningsverksamhet.

Lantbrukarnas riksförbund (1973-04-04)

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) instämmer i motionärernas hemställan och anför.

Lantbrukarnas Riksförbund anser i likhet med motionärerna att allmänhetens ökade intresse för jordbruket borde avspeglas i radio- och TV-programmen från sakligt riktiga utgångspunkter.

Som motionärerna framhåller är jordbruksproblematiken komplicerad. En journalistisk bevakning av dithörande frågor kräver därför goda kunskaper och gäller självklart inte bara etermedias anställda utan i hög grad journalistkåren över huvud taget. Den vidareutbildning motionärerna efterlyser, förslagsvis i samarbete med Lantbrukshögskolan, borde därför även stå öppen för journalister i andra media.

När det gäller TV vill LRF hänvisa till den serie TRU-program av ren utbildningskaraktär för lantbrukare som på initiativ av Lantbruksstyrelsen under våren visas i TV 1 med repriser i TV 2. Programmen har visat sig ha stor tittarfrekvens även bland icke lantbrukare. En förklaring till detta finner LRF vara att de utarbetats av och i samarbete med i problemställningarna väl insatta personer. Serien ger därför saklig och värdefull information om lantbrukarnas arbetsvillkor samt ekonomiska och sociala förhållanden.

Sveriges Radio AB (1973-03-09)

Sveriges Radio gör vid rekrytering av medarbetare en urvalsbedömning

som bl. a. vid anställning av specialmedarbetare tar stor hänsyn till vederbörande kvalifikationer inom det specialområde som är aktuellt. Detta gäller även för medarbetare som skall syssla med jordbruksprogram.

Det är emellertid inte rimligt att genomföra en specialistrekrytering som medger att vid varje tillfälle ett ämnesområde behandlas i programmen detta sker av specialmedarbetare. Därför måste Sveriges Radio i sin rekrytering i hög grad beakta andra för programmedarbetarskap relevanta kvalifikationer.

Beträffande vidareutbildning i olika former av medarbetare förekommer detta. Därtill kommer att medarbetare ges möjlighet att följa utvecklingen inom olika ämnesområden och fördjupa sina kunskaper.

Inom företaget avsätts vidare ärligen medel till studier, resestipendier och dessutom bidrar företaget till kostnader för enskilda studier.

Inom ramen för ovan nämnda möjligheter kan även behov av vidareutbildning i jordbruksämnen tillgodoses.

Sveriges Radio anser att frågan om vidareutbildning vare sig den sker inom eller utom företaget ligger helt inom företagsansvarsområde. Med hänsyn till ovanstående anser Sveriges Radio ej att särskilda åtgärder av Kmt är motiverade.